

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi római kath. irodalmi társulat heti közlönye

Megjelenik minden szombaton. — A társulat minden rendű tagjai a lapot tagdíjajukért kapják. — Nemtagok részére előfizetési díj: egészévre 4 frt, félévre 2 frt, negyedévre 1 frt

Ugy a lap szellemi észtétikájához, mint az előfizetési pénzek a „Közmuvelodás” szerkesztőségének Gyulafehérvárra a várba küldendők.

Attendite ! . . . .

„Rosz példák rontják a jó erkölcsöket“, régi jó közmondás; ismerték az ókorban épen úgy mint napjainkban.

Feltűnő tehát, hogy ezt az általánosan ismert axiomát nem szívelik meg jobban az emberek, hanem közönnel engedik, hogy — az erkölcsi elfajulásról szóló számtalan panasz daczára — a rossz példákat mindenütt olvassák, lássák és hallják.

A rossz példa hatása és hatalma rendkívül nagy a mit különben az előbb idézett közmondás általánossága is bizonyít. De ha megfordítjuk a dolgot, és azt mondjuk hogy: jó példák nemesítik a rossz erkölcsöket, azt fogjuk tapasztalni, hogy ezt a szép mondatot nem lehet oly számos adattal bebizonyítani és támogatni, mint az előbb felhozott intő és elszomorító közmondást. Mert először is, sokkal több a rossz példa, mint a jó; sokkal több rossz lesz ismeretessé, mint jó, s aztán másodsor, úgy látszik, a rossz példának szikrája több gyuanyagra talál saját bensőnkben is, mint a jó példának világitó sugara; — mert a rosznak utánzására nem kell semmi megerőltetés, semmi önmegtágadás, semmi önmegtartoztatás, a mi a jó példa követésére okvetlenül szükséges. Az emberek a maga mentére hagyják a dolgot, közönyösek, s épen ez által a bojtortjának magva termékeny talajra talál, mely ezerszeres gyümölcsöt terem, míg a jó buza alig tizszeresen fizeti vissza a magot.

Bizonyára mindnyájan emlékszünk ifju vagy gyermekkorunkból esetekre, a mikor is egyes rossz példát utánozva, szülőink és nevelőink dorgálását és büntetését vontuk magunkra. Mintha most is magam előtt látnám azt a fiút, ki először tanította meg a testet és lelket gyilkoló nikotin élvezetére mi miatt később anynyi kellemetlenséget kelle kiállanom. Midőn aztán később magam is nevelősködtem,

nem egyszer történt meg, hogy valamelyik „nyiltabb eszű“ növendékem, kifejezéseit vagy magaviseletét gáncsoló megjegyzésemre következőleg válaszolt: „Apám is így mondja, apám is azt teszi“. Most persze, Goethe szavai jutnak eszembe: „Wenn doch die Aeltern selbst erzogen wären.“

A gyermeknek vele született utánzási képessége, valamint éles megfigyelő tehetsége miatt, ropant felelősséggel jár azoknak ténykedése, kik gyermekekkel vagy növendékekkel közelebről érintkeznek; s nekünk felnőtteknek mindig szem előtt kellene tartanunk az ifjúsággal szemben e felelősségnek érzetét.

Ha tehát a fiatalság zabolatlanságáról, erkölcsi elfajulásáról szóló panaszok mostanság mindig hangosabbak és hangosabbak lesznek, jogosan veheti fel a vizsgálódó paedagogus a kérdést: *hogyan is fájlalható volna az ifjúság annyira el, ha a felnőttek nem adták volna neki éveken, sőt évtizedeken keresztül a legrosszabb példákat?*

Az új-szövetségi szentírás nem a félrevezetett gyermeket bünteti meg, hanem a csábítót, kinek malomkő köttetik nyakára, s a tengerbe dobatik, ott, hol az legmélyebb. —

Honnan van az, hogy a mai ifjúság annyira közönyös minden iránt, mi szép, nemes és lélekelmélő? hogy nem tud lelkesülni sem az egyházi, sem a hazai vagy nemzeti dolgok iránt? hogy kötelességét is csak úgy, immel-ámmal végezi a rossz calculus miatt való félelmében, a lelkesültségnek legkisebb szikrája nélkül, s a kötelességnek alig minimalis érzete mellett? Sokszor vetjük fel tagtársaimmal e kérdéseket; az egyik a sokszor változó tantervben, a másik magában az ifjúságban találja ennek okát, míg ismét egy harmadik a társadalmi viszonyokban. Kisebb nagyobb mértékben igazán lehet mindenkinek; nekem azonban úgy tetszik, hogy legnagyobb része csakugyan a társada-

dalomnak, azon légkörnek van benne, melylyel növendékeink a szülői házban és az életben találkoznak és érintkeznek. Látják, hallják és értesülnek hogy pl. A. vagy B. csak protectio útján mászhattott fel egyik osztályból a másikba, csak protectionnal tehette le az érettségi vizsgálatot, protectio segítette egyetemi cursusának végzésében, s protectio folytán jutott állomásra; hát ők minek tanuljanak lelküismeretesen, majd akad számukra is egy kis protectio, mely ugy is többet ér egy szekéredéknyi tudománynál. — Ime egyik rossz példa következménye!

Azonban az ifjúság nemcsak látja és hallja a meggondolatlan felnőtteknek rossz példáit, de naponként olvassa is azokat a sajtó hasábnyi tudósításokban. Elkezdve a leghíresebb világlapoktól le a legkisebb zuglaposkáig millió meg millió példányban lehet ezer meg ezer leírásait olvasni a gyilkosságoknak, csalásoknak, lopásoknak, az utálatosabbnál utálatosabb törvényszéki végtárgyalásoknak. Hatos Sándor viselt dolgai, a Spanga Pál et consortes-féle rablógyilkosság, a nagy postarablás, a kis postarablás; vagy a Lajtán túlról: Schenk Hugó „hőstettei“, Eisert bankár rablógyilkosai és ezekhez hasonló számtalan más rémtörténetek és szörnyűségek valóságos aranybányái azon szellemi hyaenáknak, kik reporteri minőségökben az emberiség szemétdombjain keresik fel a döögöt, melylyel táplálkoznak. Irtózom, ha manap valamely ifju kezében lapot látok; volt alkalmam egyik élénkebb eszű gyermektől ilyen szerű nyilatkozatot hallani, midőn az, az újság híromtatában egy család történetét olvasta: „Milyen ostoba (t. i. a család!) hisz az természetes volt, hogy rajta veszt!“ s aztán egész naivsággal beszélt el, miképen kellett volna a családnak eljárnia, hogy meg ne csipjék.

Ezen, lapjainkban naponként ezerszeresen és terjedelmesen elbeszélte számtalan rossznál rosszabb példa, valóságos felsőbb tanfolyama a gázságnak és bűnnek, melyben már rendkívül számos tanítvány nyert kiképeztetést. Alig lövi meg magát a budapesti ág. hitv. főgymn. 6. osztályba járó 16 éves ifju, s alig zengette el a sajtó ez ifjunak „Kálvária útját“(?!): már is akadt a rossz példának követője, s pedig ugyanazon intézet növendékei közül. Bécsnek egyik népes utcáján, ugyszólva tényszerűen nappal, megrohan két gonosztevő egy váltóüzletet, megölik tulajdonosát és családját, kirabolják és elmenekülnek; más nap a szélrózsa min len irányában viszik a lapok a szörnyű tettről szóló hírt; alig két hét múlva tökéletesen hasonló eset történik Drezdában; elfogatván a gonosztevő bevallja, hogy a hírlapokban olvasott bécsi példa érlelte meg benne istentelen szándékát. —

Nem lehetne-e az újságokban olvasható állandó rovatok helyett, minők: gyilkosság, sikkasztás, család, törvényszéki csarnok, naponként vagy leg-

alább hetenkint egy-egy jó példát az olvasóknak bemutatni? Hiszen mégis csak akad egy háladatos fiu, egy jóra való leány, ki egész erejének megfeszítésével dolgozik, hogy szegény, elaggott szüleit gyámolíthassa; akad ember, ki saját életének kockáztatásával menti meg embertársának életét; s ismét, vannak, kik nemeslelkűségök és bőkezűségök által lesznek az emberiség jótévi. Nem lenne-e célszerűbb, lélekemelőbb a társadalomnak ilyen vonásait gyűjteni és közrebocsátani, mintsem azt, hogy a fiu néhány krajczárért megölte anyját, hogy egy hivatalnok tízezer forintot sikkasztott el, vagy hogy az egyik ittas állapotban leszarta a másikat? Azt hiszem, egyik-másik jóra való újság meg is tenné, de legtöbb lap olvasóközönségének izléséhez alkalmazza magát, e közönség pedig pikáns, elrenyhült idegzetű felízgató olvasmányt szeret. A kristálytiszt, egészséges vizet — ugyan ki issza azt manap? Korunknak más izlése van, s az izlésről — tudjuk — non est disputandum; inkább szereti a szeszt, a nárcoticát, az abszynthot!!!

Szabó Nándor.

Örök e a világ?

(Thomistio-philosophiai elmefuttatás. Felolvasatott az erd. r. k. irod. társ. I. szakosztályának f. évi febr. 2-án tartott ülésében.)

„Cogitavi dies antiquos et annos aeternos in mente habui.“ — E szólam juthat a bölcsész eszébe, midőn azon időre akar visszapillantani, mikor először ringatta a legfelsőbb kéz a létnek bölcsőjét. Hosszu az út — mit a gondolat megfut — kifárad míg céljához ér — az örök teremtés oly probléma, mely a bölcsészek legnagyobb szelímeit foglalkoztató.

A kérdés magának magaslátot vind'cál, mert bizonyos igazságok előleges tisztázása nélkül ennek megoldásához fogunk nem szabad.

Tagadjuk, hogy az anyag önmagától való — hogy végtelen, — tagadjuk, hogy a teremtés fogalma más lehet mint a semmiségből való fölmerülés (ex nihilo sui et subjecti), és tiltakozunk az időnek az örökbevalósággal való összetévesztése ellen.

Nincs az anyagban egyetlenegy tulajdonság sem, melyet az önmagától létező szükséges kellékeivel összeegyeztetni lehetne. — Csodáljuk e világnak alkotmányait fűrészszelvényként nyit meg szemünk előtt a göröcső — merész es határtalan tájakról beszél a táveső. A mozgás talán a titkos rugó, mely megindítja a mindenség gépezetét — mozgás volna tehát a villám és vele együtt egyaránt érzés és gondolat? mozgás a kezdet és mozgás a vég — hol a pont a honnan kiindultunk és a hol a pont a hová eljutunk? — A mozgás inkább nyilvánvaló az erőnek mint maga az erő, — az a mi helyét változtatja már előre tehetséggel bír ez a változtatásra — mozgás, mely végtelenségből eredt és végtelenségbe halad nem képzelhető és nem is gondolható — hogy ért volna idáig — hiszen e ponttól egy végtelenség választotta el — és hol fog megnyugodni, ha uja végtelenségen viszi keresztül.

— A természettudósok jobb része azt mondja, — hogy minden természeti mozgás, törekvés egy általános nagy nyugalom felé.

Az anyag összes mutatóványait nem épen alaptalan hipotesis szerint vissza lehet a mozgásra vezetni — de nincs közöttük egy sem — mely multhatatlan létet követelne — minden kihatás érintésben áll, kiterjedt alanyban található, ha pedig valami kiterjedt — abból nemcsak az önmagától létet, de még a gondolatot sem tudjuk kimagyarázni. — A mi kiterjedt: gondolai születési helye nem lehet — a szellem a gondolatnak anyja — pillanat születése — az anyag csak távoli sugara a teremtető aetumnak — közelebb áll ehhez a szellem — a lények bennöbbs rokonosságával. A szellem örököse azon eszméknek, melyekben a lét es természetük igazságai vannak letéve — ez alkothat magának hasonlatot, hogy ebben mint tükörben nézhesse saját gondolatát — a szellem nincs a hely korlátaira utalva, tetszése szerint teszi ezt nagyobbá vagy kisebbé — a szellem nosolyog az időn, mely teljes uralmat fölötté nyerni nem tudott, változásaiban lépést tart ugyan vele; de belakarátára, illetőleg, rá nézve a mulandóság órája ütni nem fog soha sem. — Az idő nem teheti múlttá, — a minék jelene és folytatnosan lesz jövője még. —

Ha ilyennek találunk mi egy emberi szellemet — mit mondjunk a fensőbb világ azon nagy karáról, melyet hit és ész anygaloknak nevez — mit az emberek millióinak lelkeiről? — Ha a lét ily manifestációkat vagyis nyilvánulatokat mutat, akkor ha az anyag nem is kívánná a szüntelen létet, a szellemek egy örök teremtetnek volnának érvei. —

Annyi egyszerűség táru fel az akarat határozataiban, — oly meglepő fény és erő ömlik ki onnan, hogy az ember mindenre, csak épen a mulandóságra nem gondolna — és valamint nem tudja önmagával elhitetni — ennek egykor meg kell szűnnie — ugy kételyekbe borítva állhat előtte a kérdés: vajon ilyennek már azelőtt is nem kellett-e folyton lennie? — Bizonyára Aristoteles nem mondta ki könnyen igenét — és hatalmas elméje jól megtekinté előbb a kimondandó tétel alkotó részeit. — Szerinte pedig a világ örök, — nemcsak fenmaradása, hanem keletkezésére nézve is.

Plato mint vélekedett tisztán nem mondhatjuk meg, — valószínűbb, hogy a létnek örökszerűségét tagadta. — Szt. Tamás ide vonatkozó helyein pedig ugy tesz némelyek álitása szerint, mintha nem akarna eldönteni a kérdést, — annélkül, hogy ötlet az örök teremtés védőjének állítanék — saját örökből igyekszünk a kérdést megoldása elé vezetni. —

Sz. Tamás az örök teremtetnek nem ténylegességét, hanem csak lehetőségét vitatta és e mellett is, mint mondá, legfőbb valószínű érvek állanak.

Ha öröknek mondjuk a létezők fenállását — feledjük el a teremtés gondolatát, mert annak ami egyszer teremtettet — ha kora évezredekre terjed is — egykor nem létezett — volt vagy legalább lehetőnek gondolható idő-tartam, — mely létét megelőzte.

Hosszu már e világnak múltja — ugy, hogy a történések mind lemondanak azon reményről, hogy a nagy mindenség első szivdobogásának is megmondhassák idejét — és inkább a chaosba dobnak évmilliárdokat, vagy másnép mondva, meghatározatlan időszakokat, melyekről tudomásunk nem lehet — hol még nem virult a pászit — nem szóltak a pásztorok sippjai, hol komoly egyszerűségben csak az elemek léteztek, melyekből a világ merült föl az ugynevezett teremtés napjain. Könnyű ezen időszakokat történelem előtti időnek nevezni — mert a ki csak a most élő emberiség első nyomait keresi ki lesz elégitve — a lét nagy könyvében lapoz még inkább

előre, hogy lássa vajjon e homályos szinezetű létnek is volt-e egykor kezdete? de a bölcsészet mely magasabb igazságokra tör, melynek felelnie kell a százazrek kérdéseire — kénytelen e homályba is belépni — látni ott, hol még sötétség van — hallani, hol még talán a hang sem született — kérdezni, hol nincs élő lény, mely feleletet adjon — (a szervezet még ismeretlen dolog) — csak az elemek léteznek a homályok titokszerűségében és ezen titokszerűség nagyságában. A bölcsészet halad bátran előre — és látni fog szellemileg, jóllehet nincsen anyagi fény — meghallgatja értelmével a változhatlan igazságok szavát — és ugy mondja ki ítéletét. Nem szándékunk világért sem új dologra tanítani a világot — csak azt idézzük röviden vissza az emlékezetbe, mit már előttünk sokan kimondottak. Ha mindjárt ezen elemeknél megálunk is — vagy gondolatban megelőzzük még a chaost, és nem ugy tüntetjük fel ezt mint a létező első alakulását, hanem inkább ugy tekintjük mint borongó fényben nagy temetőt, hol szetszórtan hevernek a tagok — meg-hasonulva egymás közt az elemek — mert nagy lényegforradalom tört ki közöttük és megszüntet az összetartást — fölmondta a kölcsönös jogokat és kötelmeket — tegyük fel u. i. hogy már egy előbb virágzó létnek romjai állunk, midőn a Mózes által elbeszélts chaosra gondolunk, és vajon ezen felosztás először történt-e vagy gyakrabbi esetek után újított ismétlődött, és nem az-e a természet-erőnek titkos beltörvénye, hogy vonzóddanak mikor távol vannak — egymást változtassák át, ha közel érnek — és egymástól kevés vártatva távolodjanak, ha érintkeztek. Ugy mi ugyan nem valánk, de megvoltak a részek, melyekből alkottattunk — akkor ugyan mi néhány év múlva nem leszünk, de fenmaradnak elemeink — mi a mindenségnek csak egy periódját képezzük, és talán minden változásai között épen a mi életünk a legrovidebb.

E kérdésnek érdekessége mellett jelentőséget is szabad tulajdonítanunk, — fészült figyelemmel várja a theologia a bölcsészet ünnepélyes nyilatkozatait, nehogy ennek egy tétele romba döntse épületét — azaz helyesebben mondva — romba látszassák dönteni igazságait. Ha örök a világ, nincsen nagy szükségünk Istenre — a mi örök létezhatik önmagától — nem kell gondviselés — a világ ugyis azon utakon halad, melyekre szava terelte. — Továbbá a kérdésnél összefutnak a különböző bölcsészeti systemák számai is — a materialismus dicdalt ünnepele, és örömének tárgya az örök anyag, — a pantheismus saját részén gondolja lenni az igazságot, midőn e mindenséget Istennel azonosnak ismeri, mert öröknek mondatik lenni mind a kettő — de két örökkévaló nem lehet — tehát e kettő egy, — fölkiált az atheismus is, hogy megdöntse végre azt a mérhetetlen szellemet, ki e világon kívül léteznék — fővágya az volt, hogy ezt trónusáról száműzze és ime erre elég annyi: hogy a világ örök. Nem csoda tehát, hogy atvédések lejtőjénezen egy etlen csuszamlása balvélemény és hibás felfogás feneketlen örvényébe sodorjonmert szoros összeköttetésben vannak az igazságok és ki egygyel közülök szakított, bucsint mond a többinek is... ugy szintén, ha okoskodásaidban alapítéled absurdum, bármily legitime irányozd lépteid, consequentiáid az első tévedésnek absurd-testvérei. Nem volna csoda tehát, ha a theologia féltékenyen tekintene e kérdés megoldására. Arcza azonban megmarad született fényében — ő a legfensőbb Esznek első leánya — ő a tudományok királynője — nem ellene lázadni, hanem neki szogalmai kényszeríti az ész az igazságok törvénye. — „Cogitavi dies antiquos et annos aeternos in mente habui“ — ilyenkép gondolkodik a theologia is — de az örökkévalóság a mit alkot — Istennek tulajdona megosztatlanul — nem vesz ebben részt a teremtet lény — ezzel szembel mind-egyik kiskoru. —

Az örök teremtés önmagában véve ellenmondás, vagy hagyjuk ki az örököt, vagy a teremtést, — de e kettőt egyúttal helyezni nem lehet. Nem szabad a teremtés fogalmával azonosítani az átalakulást, mert ki az agyából edényt — a márványból szobrot — kövekből épületet emelt, csak másodlagos és nem valódi értelemben mondható ezen tárgyak teremtőjének.

Midőn nagy szellemekben az eszmék váratlan gazdagságára találtunk, midőn még eddig nem hallottakat mondanak, midőn olyasmint alkotnak, mely eddig nem volt, teremtő szellemeknek nevezhetők — és éppen ezen szólásmódból is világos, hogy teremtés ott van a hol a létnek újodtsága található. — Uj a szobor az igaz, de nem új anyaga; — a hol minden új, a hol úgy az alansz melyből valami alkotatik, mint maga az előálló tárgy (ex nihilo sui et subjecti) — a miben egy részecske sincs, mely már ezelőtt való létet tulajdoníthatna magának — ott van valódi teremtés.

Már pedig, ha e világ anyaga mindig volt — soha sem volt teremtés; ezért mondtuk, hogy az „örököt”, vagy a „teremtést” hagyju ki.

A teremtés nagy lépés a semmiből a létbe — a semmiesség fogalmától iszonyodtak az ókor azon bölcsei, kik szerint lehetetlenség volt, hogy a semmiből valamely létező lehessen; — és ezért az ész folytonos kétszelyei és kérdésezei elől az örök anyag- vagy világhoz menekültek. — Mi nem mondjuk, hogy az, ami semmi, az lesz létező — mi nem mondjuk, hogy a semmi alkot vagy működik — mi is olyannyira iszonyodunk a semmitől, hogy e teremtés mellé egy végtelen Lényt állítunk és e nélkül képtelenségnek tartanók a teremthetést. A mi tételünk tehát röviden csak abban áll, hogy az a mi teremtettet azelőtt nem létezett — de igen a ki teremté.

Az istenség fogalmát pedig kibővítjük a mindenhatóság eszméjével — és az alá sorozzuk a teremtői képességet. Isten ugyanis eo ipso mivel szükséges lény, azaz a létezés szükségessége, már természeténél fogva uralommal bír a semmiesség ellenében a lét fölött — és mivel benne ezen képesség az észkel és az akarattal összesik, ennélfogva akarata teremt — vagy mint a szentírás mondja — ő hívja a csillagokat és azok megjelennek — ő mondja, hogy fény legyen és meglett a világosság. Vajjon ha ezen Észet elfogadjuk — oly nagy képtelenségnek mondható e még a teremtés? Nem semmi, hanem Isten teremt és azon Erő, mely létre szőlította a teremtményt s fenntartásáról is gondoskodik — nem olyan mint a hajító keze, melytől az eldobott kő nem tartatik, hanem csak kiindulási irányára nyerte meg, a lökést, és ha lehullott a földre nem szűnik meg létezni, ha mindjárt azon kép elporladt is. A teremtő ereje nem vált meg a világtól miután azt megteremté — lépést tartott ezzel — követé folytonosan, beszövődött annak legtitkosabb rejtékébe, mint a levegő a testek parányai közé; — nemcsak a naprendszer mozgásához, hanem egy kis szervezete életpatakjához, hogy fennálhassanak a teremtői erő mint conserváló megkívántatik. Így az igazságoknak központja Isten — a véges lének alapja Isten. Ebben nincs semmi ellenmondás és erre hibásan alkalmazható a régiek principiuma: „ex nihilo nihil fit“.

De mikor Isten mindenhatónak ismerjük — jóllehet ezen tökély meg van benne az örökkévalóság napjai óta, nem szabad arra következtetnünk, hogy mivel önmagát tekintve teremthetne öröktől fogva — az örök teremtés lehetséges. Nem ő benne van a hiány, hanem a véges dolgokban nincs meg a fogékonyság és képesség arra, hogy öröktől fogva folyton legyenek.

Az örökkévalóság rögtön egészen van — vagyis mint Boethius mondja: aeternitas est tota in se simul perfecta interminabilis vitae possessio — erre éppen végeességénél

fogva teremtett lény nem képes — ebben egyik változás a másikat követi — egyik érzelem a másiknak utódja — az egyik gondolat a másiknak előhírnöke. Egyszerre minden felfogás és eszme az észben — egyszerre minden érzés és indulat a szívben nem volt soha és nem is lehet; lényünk tehát nem örök — mert esetékeiben — vagy ha anyag, állagában is successív változásokat mutat; — ezeknek egymásutánja az idő, mely tehát mint tökéletesen különböző természetű — az örökkévalóságnak testvére nem lehet. — Ott a hol nincsen mult, jelen és jövő közötti különbség, ott van fogalma teljében még az, a mi örök, — és ez Isten lényege egyedül.

Más a lélekzetvétel, melyet e perczen végezünk — mint a mely egy órával ezelőtt emelést keblünkét, — bármily messze vessük is a multot vissza a világ eredetét — pillanatai között megvolt szükségkép az első, — mert ha ez nem volt, nem lehetett második sem. A számok óriásaival hiába alkuszunk, egység nélkül em lehet ki-magyarázni a miliárdok halmazait sem. — Volt tehát e világnak is első lélekzet vétele, ez pedig a mostanítól végtelen távolban nem lehet — mert így sem ettől ahhoz — sem attól ehhez eljutni nem lehetne, már pedig a világ, mint a valóság tanúsítja, jelen perczéhez elért — nincs tehát ettől végtelen távolban az első — és ha nincs ilyen távolban, nem egykoru az örökkévalósággal, hanem időben, azaz idővel együtt teremtetett. Megvan ugyan Istenben az erő teremteni öröktől fogva, de nincs meg a dolgokban esetékes és korlátolt valóságuk miatt a fogékonyság, öröktől fogva teremtetni.

A személyek Háromsága az essentiák legfensőbb és legkifoghatatlanabb forrása, — de magával egyenlőt Isten nem alkothat, — ha mindjárt hasonló kerülhet is ki keze közül, nem teheti azt mi anyag szellemivé, sem a szellemet anyaggá, — nem adhat a végeseknek vége-telenséget — valamint nem teheti önmagát korlátoltta, — azért nem változtathatja meg a lények szabályait, mert az ő változhatatlansága állapítja meg azokat.

Ime egy futó pillantás az idő természetére — egy gondolat, mely megáll a dolgok változásánál — mir teljes joggal következtetni enged arra, hogy e világ eredetére nézve nem örök.

De megvan a dolognak a másik oldala is. Ha nem örök az egyik részről, mikép lehetne a másiktól? — Ez nagyon egyszerű — ezen látszólagos nehézség elhárítása maga a bölcsészek ujonczainak sem okozna felfájtást. — Éppen azon ok, mely tiltja, hogy a világ multját örökök deklaráljuk, siet kimondani, hogy jövőjét mindazonáltal infinitumnak ugyan nem, de indefinitumnak mondhatjuk.

Infinit, a mi egyszerre mérhetetlen, ind finit, ami tényleg véges, de tovább fejlődhetésében határtalan. Az üresen haladó test véges, az ut, amit odáig hirta hagyott véges, de utja — melyet még megfuthat mivel mindig haladhat előre indefinit. Isten bölcsessége végtelen (infinit), az emberi szellem ismeretei végesek, de szüntelen folytathatók — és ezért indefinit természetűek. (Infinitum actu infinitum, indefinitum potentia infinitum.)

És ez már elegendő a halhatatlanság sértetlen megtartása végett — elégséges tehát arra nézve is, hogy a keresztény világnak reménye, ne legyen ködképnek tartható — és az ég örömeivel nem csalóka fény, hanem elodázhatlan valóság. Nincs egy időtartamhoz sem köve existentiánk, valamint nincs szám, a melyhez még egyet hozzáadai ne lehetne, — így nincs idő, melynél egy nap vagy egy órával tovább nem létezhetnének a tárgyak. — Az időtől való ezen függetlenséghez járul még az is, hogy bizonyos lények, t. i. a szellemek anyagi erő által szét nem bonthatók — ennek következtében nem halnak el, mint letörésnél vagy hideg fuvallatnál a virágok — nem alszik ki fényük mint a gyertyaláng — elszólitani őket

terükről csak az képes, a ki őket egyszermind oda-helyezé.

Nincs nehézség továbbá abban sem, hogy így a fennállás végtelen távolba irányulna, ezt pedig befutnia lehetetlenség — tehát a világ örök fennállása absurdum — épen azért, mivel ennek végére jutni nem lehet — mondhatjuk: folytonosan léteznek a teremtett dolgot és vehetjük fel számításainkba az öröklét tényezőjét.

Isten pedig nem alkot egy parányt sem azért, hogy egykor megsemmisítse, — mert ha célja a semmiség volna — úgy ezt sokkal könnyebben elérhetné az által, hogy nem terem, mintha céljaira nézve mintegy kitérését téve, először terem, és csak a teremtésen keresztül akar eljutni a semmiséghez. — Tagadjuk el tehát, hogy léteünk, minthogy megengedve a létet, nem tagadhatjuk annak folytonosságát. „Cogitavi dies antiquos et annos aeternos in mente habui.“ — A világ időben teremtett, de nem fog megszűnni soha az időben, — rendeltetése magas, valamint eredete sem voly alacsony. A nemzetek Apostolával bátran elmondhatjuk, hogy akár élünk, akár ideiglenesen meghalunk — marandólag az Istené vagyunk, az ő kezeiből kerültünk ki — az ő karjai között — nála hol élet van és öröm, fogunk egykor meganyu-godni. — „Cogitavi dies antiquos et annos aeternos in mente habui.“

Dr. Sándorffy Nándor.

T A R C Z A.

Az egyetlen leány.

(Beszély Jává Meláttitól.)

Hemsteede Leo német fordítása után.

Prokupek Sámuel.

VIII. Fejezet.

Néhány nappal később egyik este szorgalmasan dolgozott Margo nyári öltözetéknél, midőn atyja hazajött.

— „Mi csüng hátul a felsődön?“ — szólt Margo a kölcsönös üdvözlés után szemeit atyja kabátját vetve.

— „Nem tudom mi lehetne!“

— „Egy régi tentatőröl. És ezzel végig jártál az utcákon?“

— „Biz az megtörténhetett, ismét a haszontalan-gyermek egy csinja.“

— „Gyalázatos dolog“ — szólt Margo, mialatt ar-czát a harag pirja futotta át — „egy olyan férfit, mint te, kitenni az általános guynak s kacajnak!“

— „Gyermek pajkosság az egész! Mily gyakran tettem én is hasonlóan gyermekkoromban.“

Azonban bármennyire akarta is eltitkolni, hangján érezhető volt mennyire rosszul esett az neki.

— „Sokat kell tünni az embernek, Margo!“ folytatá kevés szünet után — „ha kénytelen hetenkit az iskolás fiukkal bajlódni.“

— „Szeretném ha abban hagynád már azt a tántitást“ — felelt Margo.

— „Biz örömet abban hagynám én azt. Halljad csak, felszólítottak hogy a következő ünnepeyre Cantatet szerkesszek.“

— „Ez nagyon szép!“

— „De nem fogadhatom el. Nézd itt még egy egész halom zene darab van, melyet lemásolnom kell.“

— „De kár! Mindenesetre valami nagyszerűt alkot-hattál volna! De olvasd csak el ezt!“

És egy birlapot nyujtott át atyjának. Mit ez hango-sar fölolvastott. „Égy a kellő bizonyítványokkal ollátott

nő keresetlik, ki képes néhány leánykának énekórát adni, női kart vezetni és a nyelv elemeiben oktatást adni stb. megfelelő műveltségű nők, kik a könyvvezetésben jártasok előnn el bírnak. Közelebbi feltételek ezen lap szerkesztőségénél.“

— „Mit szólsz ehhez Papa?“ — kérdé élénken Margo.

— „Nincs megjelölve a hirdetésben, hogy ott kell étkezni?“

— „Nincs, — felelt Margo — s ez okból látszik oly ajánlatosnak számomra e hirdetés. Mindenesetre tudako-zódhatunk utána.“

— „Bizonyára, hisz ez által úgy se kötelezzük le egészen magunkat. Nem volna rossz, ha már egyszer egy megbízhatóbb állásra találnál.“

— „Te is ahkor felmondhatnál a zenatanítással és egészen az énekköltészetnek szentelhetnéd idődet.“

— „Ha Amsterdamban is lenne ez állomás nem sokat bánnám, bárha e lármás városnak szeretnék hátat fordíthatni, mert itt e szorult levegőben csak tengünk s még a szép tavasz közeledtét sem vehetjük észre.“

Margo még azon este irt a kijelölt helyre s atyja a postára tevé a levelet. Azóta 4 nap telt el.

Már reményét is veszíteni kezdé, hogy valaha vá-laszt fog kapni, midőn atyja váratlanul egy levéllel lépett be. Margo nem írta vala a á a nevét, hanem csak: poste restante D. M., betűk alatt kívánta küldetni a választ.

„Végre!“ — szólt gyorsan felszakítva a borítékot. Frigyes gondos figyelemmel kísérte leánya arczkifejezé-seit, először növekedő figyelemmel olvasott, de később árnyék borult arczára, míg végre egész bámulattal állott meg az aláírásnál.

— „Nem nézted meg a posta bélyegét?“ — kérdé atyját.

— „Az igazat megmondva nem!“ válaszolá atyja.

— „Találd ki, kitől jött ama felhívás?“

— „Már hogyan tudnám, ha meg nem mondd.“

— „Albert nagybátyámtól!“

— „Lehetetlen gyermekem!“

— „Nemde pompás véletlen?“

— „O maga írja?“

— „Nem, hanem a doornburgi plébános. Ugy lát-szik ott templom van. De halld csak fölolvastam levelet!“

„Tisztelt kisasszony!“

„Becces leveleire válaszolván, van szerencsém kinyil-vánítani, hogy számos levél között, melyek felszólításunk-ra hozzánk intéztettek, az öné látszik legelőbbit igérni...“

— „Ha, ha! legjobb pennámmal irtam a levelet!“ — nevetett fel Margo.

„Az érdekeltnek távollétében, magamra válaltam ez ügy elintézését. Egy leánygyűsületről van szó, melynek estnként egy felnőtt nő gondviselése alatt ének és kézi-munkában kell gyakoroltatnia, ehhez járul egyszermind mintegy 30 gyermeknek naponként egy órai oktatása.“

Önök könyvvezetői képessége csak az említett egyesü-let finanszialis ügyeinek rendezésére szükséges. A felté-telek nagyon előnyösek s a mellett még elég ideje ma-sod magánoktatásokat is adni. Nagyon szeretném, ha nemélyét és képességét, illetőleg bővebb bizonyítékon lyerhetnék.“

Tisztelettel

Doornburg P. mellet S. D. Meere, plébános.“

— „Oh de kár!“ — szólt Frigyes — milyen jó állomás lenne. Közeledben telepedhetné le én is s együtt élhet-nénk, de most már semmi sem lesz belőle.“

— „És miért nem papa?“

— „De kedves gyermekem! tán nem akarsz nagy-bátyádnál szolgálatba lépni? Hisz ő egészen elidegene-dett időlnk! Visszautasítaná ajánlközösödöt!“

— „Az még nem tudhatni Papa! vajjon nem-e a gondviselés intése ez és első lépés a kiengesztelődésre?”
Frígyes szomorúan mosolygott.

— „Nem kedves gyermekem! semmi sem lesz abból. Sajnos, hogy így van, milyen jó lett volna pedig, nagyon kellemes helyzetűd lett volna, magánórákat is adhattál volna, én pedig a zenét öltözetnek élhettem volna. De ha így van verd ki fejedből az egészet.”

— „Nem, még nem! valamit gondoltam. Én is elmehetnék annyi idő alatt Doornburgba, a mennyi alatt elmegy a levél. Ruhámat ma este elkészítem. Egy térti jegyet is veszek s holnap után itthon leszek.”

— „De mit akarsz tenni? — kérde atyja bámulva,

— „Közölni mindent a plébánossal és tanácsát kikérni, ő tudni fogja mit kellene tennem.”

— „És hogyha az utazás semmi eredményre sem vezetend?”

— „Akkor igaz, hogy egy pár forintot elvesztettem! de legalább megtekintet em kassélyunkat s egyszersmind a mama sírját is meglátogathatom!”

— „Igen, de onnan még messze van az!”

— „Körül-belül 4 órányira! Nemde papa jó lesz? Nem tudom mi az oka, de szívem reményteljesen dobog. Engedd meg oh atyám!”

— „Miért tagadnám meg? De én az egész utazást sikertelennek vélem. Azonban mégis elzarándokolhatsz anyad sírjához!”

Margó még egy pár óráig dolgozott öltözékén azután lefeküdt és napfelkeltével már az utra készen állott.

— „Még mindig áll elhatározosod?” — kérde atyja, ki már felöltözött.

— „Bizonyára papa!”

Azután elkezdte a rendezni valókat, hogy távolléte alatt mi sem hanyozzék, mire mindkettőn a vasuti állomás felé indultak. Majd egy egész órával hamarabb érkeztek oda, mint szükséges volt s mivel sietségekben csak alig izleltek meg otthon a reggelit, két pohár kávét kértek.

— „Oh papa! itt van ő!” — szólalt meg egyszerre Margó.

— „Ki az gyermek? egészen elrémítesz!”

— „A nagybács!”

— „Hol?”

— „Épen jegyet vált.”

— „Akkor nem engedem, hogy elutazzál!”

— „Oh papa ő nem árthat nekem semmit, kérlek azért menj haza.” Frígyes engedelmességet szokása szerint. Kitta poharát s leányát megölelve elhagyta a várótermet. Épen az ajtónál találkozott Alberttel. Margó tisztán látta, hogy remeg atyja keze, midőn kalapját feltevé. Midőn kilépett egy pillanatra hatarozatlanul álla, azután gyorsan visszapihentés nélkül a város felé indult.

Albert arcvonásain legkisebb jele sem látszott annak, hogy ocsest felismerte volna, ennek köszöntését csak tutólag tejbögtással viszofozta s azután komoran tekintett maga elé ep úgy, mint a múltkor a templomban. Margó megváltoztatva helyét, hogy nagybátyja a két kiürített pohárral az ő kísérőjének itt voltát s eltávozását ne is sejtje. Egész hazeti terv kerügett agyában. Albert mely gondolatokba merült az öcscsével való találkozás fölött, midőn a leányt egyszerű uti köntösébe észrevette.

— „Meglehetősen jól néz ki, — mondá önmagában — de bőségre nem tanuskódnak vonásai. A semmire kellő. A penzt el tudja pazarolni, de magának biztos állást szeretni nem képes. Miért járt itt? Talán valakit kikísért?” — s körül nézett. A váróterem tele volt s nagyon nehéz lett volna olyanra találni, kit ő nem ismert.

— „Mit érdekel engem! Eleget tettem érte, de ő...”

Félszakítá elmékedését. A visszaemlékezés nagyon

készerű volt, szerencsére nem ismerte meg Margót. Ha megismerte volna, világos lett volna tőn előtte öcscsé itt léte.

— „Beszállni!” — kiáltá a conductor.

Albert első osztályu kocsiába szállott, Margó pedig a második osztályuba. A vonat megindult s a fiatal leány egész tüdejével szívá a fris levegőt, mely a nyitott ablakon át beödlött még bátrabb volt midőn egy más állomásnál bátyjával találkozott. Dél felé érkezett P-be, akkor érezte csak kalandszerű vállalatának egész súlyát. Először volt életében idegen városban egyedül s az első pillanatban az elhagyatottság érzelmei majdnem elszomorították, de csakhamar visszanyerte erélyét. Utazó kendőjét, egyedüli málháját, vállára vetve lesimitá hajfürteit s vidáman utnak indult.

— „Megtudnád-e mutatni merre van Doornburg? — szólta meg egy kis fiut.

— „Oh igen, omenjek a kisasszonnyal?”

Margó átiátta, hogy jutalmat kellene adnia a kis vezetőnek, a mit pedig lehetetlené tett szerény uti pénze; különben is még nem tudá, hol fogja tölteni az éjszakát.

— „Köszönöm, nem szükséges, csak mond meg merre van?”

— „Ezt nehéz megmagyarázni! Először tartson bal felé, azután jobbra térjen, azután egy hidon álljon meg, majd keresztül menve az uton míg egy utcáig ér azt elhagyva a piaczon...”

— „Köszönöm, köszönöm, majd meg fogom találni.”

Egy darabig balra tért míg az oldal utig érts ott még egy leánykától kérdezősködvén néhány ide-oda kanyargás után szerencsésen a piacra érkezett. Midőn a piaczon egy utca szögletén a „Doornburg” utra nevet pillantá meg, örvendve észlelé, hogy jó helyen jár. Balra egy csinos kuart látott e felírással „Albert kut”, tovább egy pogácsa árusné bodéjában a mandulás mézes pogácsán e betűket A. D. szemlélé. Sőt egy könyvkereskedés kártyájában nagybátyjának arczképét is látta.

— „Valóban büszke lehetek arra, hogy huga vagyok annak a nagy férfinak” — gondolá magában Margó mosolyogva. Végre a kapuhoz érkezett, szép uti gyárlt elébe s egy kis távolságra néhány tornyot és magas gyárkéményeket. Szíve dobogott: itt született, itt éltek gazdagságban szülői s most ide jön állást keresni, ott halt meg anyja is. Margó a helyet is felakarta keresni, hol anyja a loról leesett. Nem c oda tehát ha szemei könyekkel teének meg. Közlebb jöven észrevette, hogy egy tetőtől talpig ujjfalu áll előtte. Az utnak, mely egykor a kastélyból a villába vezetett mind a két oldalán csinos mankás házak emelkedtek, egymástól kertek által elválasztva; ott benn a villa helyen állott a gyár. A féluton egy gyönyörű kis templom tornya ragyogott, míg egy kis távolságra állott a kastély változatlanul, ugy mint régen.

Nagyon idegenszerűnek tűnhetett fel a hely azokra nézve, kik régebben ismerték. Margó atyja leírása után jól ismerte e helyet és nehéztelni kezdett nagy bátyjára, ki mindent egy elváltoztatott.

A templom felé indult: azonban hiába cereste a merdek hajlást, mert ez eltűnt, a lassan kigyózdó ut szelid esésében. Sohajtva haladott tovább, míg nem balról egy vasrácozat ötlött szemeibe s a rácozaton keresztül egy négy szögű mélyedést látott, s abban egy márvány követ, ugyan azt, melyet atyja állított fel azon helyen, hol Cecilia a loról leesett. Albert megkímélte az emlék követ. Margó összekulcsolva rövid imát rebegett anyja lelki üdvéért és vállalatának sikeréért.

Néhány perczel később a templom előtt állott. Jobbra egy csinos sárga házacska látszott, — az utcától kert által elválasztva, a jó pásztor képe volt szemlélhető a kapu feletts s innen bizon következteté Margó, hogy ez a plébán s lakas. Csengeteit, egy koros szolgáltót nyitott ajtót s azon kérdésre, itthon van a lelkész ur, egy hátulsó szobába vezette, mert

a társalgó teremben vendégek valának. Margó egy csinos kerti lakba lépett, melyből a tulsó oldalon levő üveg ajtó egy nagyobb szép fekvésű kertbe vezetett. Jó virágillat töltötte be az egyszerűen burtozott szobát, a nap a gyümölcsfák lombjain átszűrődött s megaranyozá a virágokat, minden oly vidám, oly kedves volt. Mily nagy különbség az Amsterdami szűk utca s a pompás vidék között! Elég ideje volt megvizsgálhatni a falon függő képeket, míg nem közeledő lépéseket hallott s a szoba ajtaján a doorburgi plébános belépett.

— Folyt. köv. —

Kisebb közlemények.

Az erdélyi püspöki egyházmegyei papi nyugdíj alap pénztári számadása 1883 január 1-től december végeig.*)

A) Bevételek.

I. Csoport: A tőkék kamataiból:

a) Az állam s urbéri kötvények kamataiból. A napló: 58. 152 tételei szerint az állam s urbéri kötvények kamataiból 7% adó $\frac{1}{2}\%$ provisió levonásával 1883 $\frac{1}{1}$ — $\frac{31}{12}$ bevételét	frt. kr. 4813 73
b) A napló: 64. 154 tételei szerint a Haynald Lajos borbork Ö eminentiája 2.000 frt. erd. urb. kötvény alapítványi tőkéje után 1883 $\frac{1}{1}$ — $\frac{31}{12}$ bevételét	93 60
c) A napló: 60. 61. 62. 63. 153 tételei szerint a 9500 frt. takarékpénztári tőke után 1883 $\frac{1}{1}$ — $\frac{31}{12}$ bevételét	321 50
d) A napló: 65. 155. 171 tételei szerint a magánosoknál levő tőkék kamataiból 1883 $\frac{1}{1}$ — $\frac{31}{12}$ bevételét	267 83
A tőkék kamataiból összes bevétel	568 66

II. Csoport: A házbérekéből:

A napló: 4. 5. 11. 12. 17. 18. 21. 22. 36. 39. 40. 43. 45. 52. 53. 54. 55. 63. 67. 89. 93. 94. 99. 103. 104. 105. 108. 111. 112. 113. 114. 115. 134. 135. 136. 143. 144. 147. 156. 157. 158. 170. 173. 178. szám alatti tételek szerint a házbérekéből bevétel 1883 $\frac{1}{1}$ — $\frac{31}{12}$	504
A házbérekéből összes évi bevétel	564

III. Csoport: A papi hagyatékokból:

A napló: 18. 95. 150 tételei szerint a papi hagyatékokból 1883 $\frac{1}{1}$ — $\frac{31}{12}$ bevételét	243 68
A papi hagyatékokból összes évi bevétel	243 68

IV. Csoport: Az önkéntes adózásokból:

A napló: 37. 68. 87 tételei szerint önkéntes adózásból 1883 $\frac{1}{1}$ — $\frac{31}{12}$	314 50
---	--------

A önkéntes adózásból összes évi bevétel 314 50

V. Csoport: Visszafizelt tőkéből bevétel.

A napló: 155 tétele szerint Bárbu Miklós befizeti a kamatra nála levő tőke utolsó részletét

505

A visszafizelt tőkéből összes évi bevétel 505

Fenn irt öt csoport alatti bevételhez adva az 1882-ki pénztár marad 2730 70

* Jelen részletes kimutatást különösen ajánljuk az egyházmegyei ft. papság b. ügyelmébe, mint a mely ezen mindnyájunkat közelről érdeklő ügyben igen jó tájékozást nyújt. És mi csak nagy köszönettel tartozhatunk a burgó alapkezelő ur önságának, hogy a nagy gondnal összeállított kimutatást rendelkezésünkre bocsátani szives volt. Lapunk bizonyára a közös érdekű fontos ügynek tett szolgálatot akkor, midőn ezen érdekes kimutatást nyilvánosságra hozt. Szerk.

Lesz az összes évi pénztári készpénz bevétel frt. kr.
10,107. 54.

Tőketörlesztésül a napló 172 tétele szerint a papnövelde 1884 ik év július 1-én esedékes szelvény kamattal befizetett 1050 frtot erd. urb. kötvényben, mely a számadás lezárásokat az urb. kötvényekhez adatik.

B) Kiadások:

I. Csoport: Nyugdíjak:

A napló, 27. 72. 19. 164 tételei szerint Simon Endre évi nyugdíja	400
A napló, 24. 70. 117. 161 tételei szerint Fodor Antal nyugdíja	400
A napló, 25. 71. 118. 163. tételei szerint Pálfi Mózes nyugdíja	400
A napló, 23. 69. 116. 160 tételei szerint Györffy János nyugdíja	400
A napló, 26. 73. 120. 162 tételei szerint Deák István nyugdíja	400
A napló, 28. 74. 121. 165 tételei szerint Jánosi Lajos nyugdíja	400
A napló, 29. 19. 38. 46. 82. 85. 97. 109. 126. 140. 146 tételei. Bardocz Dénes nyugdíja	400
A napló, 29. 77. 122. 167 tételei szerint Domokos Antal nyugdíja	300
A napló, 30. 77. 123. 166 tételei szerint Mátyás Domokos nyugdíja	300
A napló, 31. 76. 124. 169 tételei szerint Jánosi Ignác nyugdíja	300
A napló, 32. 78. 125. 176 tételei szerint Sárosi Károly nyugdíja	300
A napló, 13. 51. 101. 141 tételei szerint Vákár János nyugdíja	300
A napló, 3. 15. 35. 56 tételei szerint Butak Aronnak nyugdíja	132 99
A napló, 6. 14. 4 tételei szerint Hanzel Jánosnak nyugdíja	115 78
A napló 159 tétele szerint Fűöp Alajosnak nyugdíja	120
A napló, 149 tételei szerint Karácsoni Jánosnak nyugdíja	200
A napló, 110 tételei szerint Rettegi Józsefnek a karácsoni nyugdíjából	52 50
A napló, 168 tétele szerint Kovács Lajosnak nyugdíjából	61 11
A napló, 81. 175 tételei szerint Fancsali Mártonnak nyugdíjából	22
A nyugdíj cím alatti összes kiadás	3004 38

II. Csoport: Segélypénz s fizetési járulékok:

A napló, 10. 20. 47. 96. 100. 128. 142. 174 tételei szerint Vitos Mózesnek segédlelkészi fizetési járulékból	120
A napló, 33. 79. 121 tételei szerint Fülel Lajosnak járulékból	68
A napló, 49. 80. 84. 102. 107. 129. 139. 148 tételei szerint Jakó Batának segély pénz cím alatt kiadott	187 50
A segély pénz s fizetési járulékok cím alatti összes kiadás	375 50

III. Csoport: A nyugdíjalap épületének jó karban tartására.

A napló. 48. 50. 57. 81. 88. 90. 91. 130. 131. 132. 145. 7. 42. 98. 133 tételei szerint a nyugdíjalap kei épületének jó állapotban tartási költségére kiadott	76 65
Ezen cím alatti összes kiadás	76 65

IV. Csoport: Házbér, tőkekamat s jövedelmi adóban:

A napló, 16. 83. 137 tételei szerint fenn irt adó czim alatt ide nem számítva az egyenértékű adót, melynek elengedése a n. mélt. pénzügyminiszteriumtól kérelmezve van — kiadott a mult évben

	frt. kr.
	107 54
Adó czim alatti összes kiadás	107 54
V. Csoport: Vegyes czim alatti kiadások:	
A napló, 44. 92. 106. 138 vegyes tételei alatt kiadott.	286 57
A vegyes czim alatti összes kiadás	286 57

VI. Csoport: Postavitel s hozatalibér:

A napló, 59. 159 tételei szerint a kötvény szelvények s penzek postavitel s hozatali bére	3 29
Postavitel s hozatali bér czim alatti összes kiadás	3 29

VII. Csoport. Takarékpénztári betét:

A napló, 177 tétele alatt a befizetett tőke papi hagyatékok- s önkéntes adózásokból bevételzett pénzek 2000 frng kiegészítve tőkésítettek, és a gyulafehérvári takarékpénztárba 1884 január 1-től folyó kamattal kiadásba hozatnak

Fenn jelzett czim alatti kiadás összesen	2000
Mind a két csoport alatti kiadás összege összesen	2000
	7853 93

Bevétel volt: 10107 frt, 44 kr.

Kiadás volt: 7853 frt, 93 kr.

a kiadást a bevételből levonva, lesz 1884-re átviendő pénztári maradvány:

a) készpénzben	2253 51
b) államkötvényekben 1884 január 1-től folyó kamattal	16,900
c) A b. t. ús urbéri kötvényekben o. é.	11,938
d) urbéri szelvényes kötvényekben o. é. folyó kamattal	76,545
e) egy darab 3000 francos magyar vasuti elsőbbs. kötv.	1364
f) magánosoknál kamatozó tőkében	2559 25
g) a papnövelde tartozása 2%	6060
h) a gyulafehérvári takarékpénztárban	11500
i) Kamatnélküli kölcsönben három lekésznel	250
k) házbér hátralékban 1883-ra	30

Költségvetési előirányzat 1884-re.

Bevételek:

1. A fennirt a, b, c, d, e, f, g, h alatti tőkék kamataiból 1884 1/1 — 31/12 beveendő	5805 89
2. A házbérékből ha mind a négy szállás egész éven keresztül eliesz foglalva 1884 1/1 — 31/12	608
3. Az előbbi 1883-ki évről pénztár maradvány	2253 51
Összesen	8667 40

4. Ide járuland az önkéntes adózásból 1884 január 1 én innen befolyó bizonytalan összeg; s minthogy a mult 1883-ki befizetésekkel is öt esperesi kerület még hátralékban van, ezen czim alatt az év folytán beveendő mennyiség csak az év végén leendő elszámolható.

Kiadások:

1. Tizenegy nyugdíjas lelkésznek egyenkint 400 frt. 1884 1/1 — 31/12 kiadandó összesen	4400
2. Öt nyugdíjas lelkésznek egyenkint 300 forint 1881 1/1 — 31/12 kiadandó összesen	1500
3. Három lelkésznek segélypénz s fizetési járuléka czim alatt 1884 1/1—31/12 kiadandó összesen	242
4. Adóban ide nem számítva az egyenértékű új adót, melynek elengedése vagy leszállítása a nmltos. pénzügyminiszteriumtól kérelmezve van — kiadandó	107 54
5. Az emeletes és földszinti két háznak s fás kamráknak jó állapotban tartására	100
6. Vegyes és rendkívüli kiadásokra	200

Mindösszesen 6549. 54

Jegyzés: Minthogy a kamat pénzek a folyó s halasztást nem tűrő kiadások fedeztetése végett kevés kivétellel — állam urbéri kötvény szelvények s takarékpénztári kamatokból június és december végén folynak be, a folyó 1884-ik év martius végén kiadandó nyugdíjakat az előbbi évről fennmaradt bevételi többlet fedezi.

Károlyfehérvárt február 20-án 1884.

Nagy Imre m. k.

a papi nyugdíjalap kezelő gondnoka.

Irodalom.

— Beküldetett: „12 Rőpirat“. Szerkeszti és kiadja Istóczy Győző IV. évfolyam, 5 ik füzet. Tartalom: Az országos politikai pártok és az antiszemitaizmus. — Zsidóvédők és zsidóbarátok; — Jehi or! XIV. A tanulmányok a gyakorlatban. — Elmékedések a hazai zsidókérdés fölött. — A zsidó keresztény házassági törvényjavaslat levétele a napirendről. — Magyarország legközelebbi jövője. — Választóinkhoz, Zsidókérdés és antiszemitaizmus (VI. folyt.) — Előfizetési ára a csinos és igen változatos tartalmu folyóiratnak egész évre 3 frt, eg. es füzet ára 30 kr. — Megrendelhető a kiadóhivatalnál Budapest gyöngygyuk utca 8. sz.

A napi események köréből.

— Püspök urunk ö Nagyméltósága f. hó 18-án székhelyéről a fővárosba utazott, hogy a főrendiház legközelebbi tárgyalásain jelen lehessen; honnan f. hó 22-én székhelyére szerencsésen vissza is érkezett.

— Bold. Cziráky János grófért f. hó 16-án a székesegyházban ünnepélyes gyászistenmisztet tartott Püspök urunk ö nagyméltósága személyesen pontificált teljes segédlettel. A papság, tanári kar, papnövendékek és tanuló ifjuságon kívül jelen voltak a helyi várórségi tisztikar, k. törvényszék, városi tanács, s egyéb közhivatalok képviselői.

Kiadja: Az erdélyi r. kath. irodalmi társulat. Felelős szerkesztő: Dr. TÓDOR JÓZSEF.

Szerkesztőtársak: Dr. CSERNI BÉLA, FÁBIAN SANDOR, GIDÓFALVY GERGELY, STRAUBERT ÖDÖN.